

Metodika práce s foto a video záznamy

Tento dokument definuje postupy pořizování a zveřejňování obrazových a video materiálů a jejich dalšího zpracování v rámci správce ZČU.

Shromažďování informací o společenských, sportovních nebo kulturních událostech a dokumentace těchto událostí prostřednictvím audiovizuálních nebo pouze vizuálních záznamů se považuje za zpracování osobních údajů **za předpokladu, že tyto informace obsahují osobní údaje subjektů údajů**. Typicky se tak jedná např. o fotografie, které zachycují podobizny jednotlivých fyzických osob, které se účastní pořádané akce; naopak pořizování fotografií, které zachycují pouze průběh akce, ale nikoli podobizny jednotlivých fyzických osob, které nebudou ani jiným způsobem ztotožněny (např. uvedením jména), se za zpracování osobních údajů nepovažuje.¹

Pro účely takového shromažďování osobních údajů musí mít správce stanoven právní důvod pro zpracování osobních údajů (čl. 6 GDPR). Pro pořízení fotografie je nezbytný souhlas subjektu údajů dle čl. 6 odst. 1 písm. a) GDPR.

Existence právního důvodu pro výše uvedený účel však automaticky neznamená, že na základě téhož právního důvodu je také možné shromážděné osobní údaje uveřejňovat např. na internetu. Za účelem uveřejnění osobních údajů na internetu ZČU potřebuje samostatný právní důvod. Tímto právním důvodem v případě uveřejnění osobních údajů na webových stránkách je souhlas subjektů údajů dle čl. 6 odst. 1 písm. a) GDPR, jímž může být též konkludentní souhlas, budou-li splněny potřebné podmínky.

Výskyt osobních údajů

Na základě provedené analýzy v souvislosti s Nařízením 679/2016 GDPR byly obrazové a video záznamy s osobními údaji identifikovány na webových stránkách

- www.zcu.cz
- Facebook ZČU v Plzni
- Youtube ZČU v Plzni
- Twitter ZČU v Plzni

Dvě skupiny fyzických osob

Podle § 5 odst. 2 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů může správce zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektů údajů, pokud poskytuje osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení. Mezi osobní údaje funkcionářů a zaměstnanců veřejné správy, které lze na základě komentovaného ustanovení zpřístupnit (např. na webu či facebookovém profilu), patří jméno a příjmení a základní kontaktní údaje (pracovní e-mailová adresa, pracovní telefonní číslo) v případě, že jejich pracovní pozice předpokládá jednání či nějaký jiný způsob kooperace s veřejností.

¹ Ke zveřejňování osobních údajů žáků na internetu, ÚOOÚ, dostupné z: <https://www.uoou.cz/ke-zverejnovani-osobnich-udaju-zaku-na-internetu/d-1589>.

Výše uvedený právní důvod ke zpracování není obsažen v GDPR, nicméně dle návrhu doprovodného zákona k chystanému zákonu o zpracování osobních údajů přinese náhradu novelizovaný zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, který by měl v § 8a odst. 2 obsahovat ustanovení, podle kterého povinný subjekt poskytne osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.

Uveřejnění soukromé e-mailové adresy či telefonního čísla zaměstnance nepřichází u ZČU jako správce osobních údajů v úvahu, ledaže by pro takové zpracování bylo možné specifikovat legitimní účel a získat od zaměstnance souhlas s tímto zpracováním. **S ohledem na zásady zákonnosti a minimalizace údajů doporučujeme neuveřejňovat fotografie zaměstnanců bez jejich souhlasu prostřednictvím webových stránek**, byť by tento postup byl veden dobrým úmyslem či zájmem např. na vyšší vstřícnosti vůči studentům, ostatním zaměstnancům apod. Dle odborné literatury² není takové uveřejnění možné, pokud neexistuje nějaký významný veřejný zájem na tomto postupu.

V rámci pořizování obrazových a video záznamů rozeznáváme dvě skupiny fyzických osob

1. **Osoby, které musí strpět vyšší zásah do soukromí** (jedná se o ministry, poslance, senátory, hejtmany, starosty, zastupitele, velvyslance, členy statutárních orgánů společností, představitele jiných států apod.)
2. **Ostatní fyzické osoby** (studenty, zaměstnance, osoby bez pracovně-právního vztahu k ZČU)

V rámci obou definovaných skupin je způsob pořizování a zveřejňování obrazových a video záznamů zcela rozdílný. Zatímco skupina 1 musí strpět pořizování a zveřejňování obrazových a video materiálů bez dalšího, skupina 2 nikoli. V případě skupiny 2 tak musí být k pořízení, uchování nebo zveřejnění obrazových a video materiálů k dispozici souhlas těchto osob.

V případě, kdy není od skupiny 2 získán souhlas níže definovanými postupy, je zpracování taktových obrazových a video záznamů nelegální a nelze jej provádět.

Historické obrazové a video záznamy

Někteří zaměstnanci ZČU mají podepsané souhlasy se zpracováním osobních údajů pro účely pořízení fotografií a video záznamů, někteří ne. V případě třetích osob nebyly často souhlasy sbírány. Souhlasy zaměstnanců a bývalých zaměstnanců ZČU budou ke dni 25.5.2018 neplatné (nesplňují požadované parametry souhlasu se zpracováním osobních údajů podle GDPR).

Dne 25.5.2018 tedy ZČU nebude mít právního základu (mandát) ke zpracování historických fotografií vyjma těch, kde je zachycena pouze skupina osob 1. **Obrazové a video záznamy zachycující skupinu 2 je nezbytné vymazat nebo anonymizovat (začernění či rozmazání obličeje) nejpozději ke dni 25.5.2018.**

Jak legálně pořídit fotografie se souhlasem

Legální pořízení fotografie může být provedeno následujícím postupem

- Získáním souhlasu zaměstnance

V případě zaměstnance lze souhlas získat pouze jako dobrovolný. V případě, kdy zaměstnanec souhlas k pořízení nebo zveřejnění fotografií neposkytne, není ZČU oprávněna pořizovat, uchovávat

² Viz Kučerová, A., Nováková, L., Foldová, V., Nonnemann, F., Pospíšil, D.: Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 99 – 174.

nebo zveřejňovat obrazové nebo video záznamy. Souhlas může mít listinnou podobu (podpis) nebo zaškrtnutí pole v rámci interního systému aj.

V opačném případě je souhlas uchován pro případné prokázání jeho vlastnictví. Prokázání souhlasu jako právního základu zpracování osobních údajů je povinností na straně ZČU.

- Získání souhlasu třetí osoby

Získání souhlasu třetí osoby má shodné podmínky jako souhlasu zaměstnance. **Souhlas lze efektivně získat na formuláři v případě organizované uzavřené akce.**

- Získáním **konkludentního souhlasu** třetí osoby

GDPR v čl. 4 odst. 11 definuje souhlas jako „svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů“. Souhlas dotčené osoby tedy nemusí být nezbytně písemný a ani (s ohledem na okolnosti konkrétního případu) výslovný. **GDPR tedy obecně připouští možnost udělení tzv. konkludentního souhlasu.**

V případě konkludentního souhlasu je k třeba klást vyšší nároky zejména na informovanost směrem k subjektům údajů, a to zejména ve vztahu k možnému vyjádření nesouhlasu s pořizováním fotografie. Subjekty údajů musí mít k dispozici ještě před udělením (konkludentního) souhlasu alespoň tyto informace:³

- Totožnost správce a jeho kontaktní údaje.
- Účel zpracování, pro který je žádáno o souhlas:
 - tedy proč budou osobní údaje zpracovávány a s jakým cílem,
 - pokud by měly být fotografie též uveřejněny, musí mít subjekty údajů informaci také o tom, kde a jakým způsobem budou fotografie uveřejněny.
- Jaké osobní údaje (druhy údajů) budou shromažďovány a používány:
 - např. zda bude pořizována pouze fotografie nebo zároveň budou k fotografii přiřazovány údaje jako jméno a příjmení dotčených osob apod.
- Existence práva odmítnout udělit souhlas s fotografováním a právo následně souhlas odvolat:
 - pro případy následného odvolání souhlasu musí být subjekty údajů zároveň informováni, jakým způsobem tak mohou učinit a kde mohou své právo uplatnit.

Fotografovaná osoba tedy musí být srozumitelným způsobem informována především o výše uvedených skutečnostech. Pouze v případě, že subjekt údajů je dostatečně o takovém zpracování poučen, může řádně posoudit a rozhodnout se, zda s ním bude souhlasit.

Výše uvedené informace musí mít subjekty údajů k dispozici především v místě konání akce (např. formou informačních tabulí). **Rozmístění a počet těchto informačních tabulí pak musí odpovídat konkrétním okolnostem, zejména z hlediska typu, rozsahu nebo i umístění konkrétní akce.** Např. v případě konání akce, na které se předpokládá účast velkého počtu osob, nepostačí umístění jedné informační cedule k hlavnímu vchodu do prostor, kde se má akce konat, **informační tabule musejí být rozmístěny i v prostorech, kde se akce koná.**

³ Pracovní skupina podle článku 29: Vodítka k souhlasu; WP 259 ze dne 28. 11. 2017.

Informační povinnost je vedle rozmístění informačních tabulí vhodné doplnit rovněž např. sdělením na plakátech oznamujících konání akce, vyvěšením informace na webových stránkách ZČU, nebo také ze strany moderátora v průběhu konání akce apod.

Informační povinnost musí alespoň v nezbytné míře plnit také fotograf akce, a to jednak prostřednictvím viditelného označení, které bude mít na sobě, a dále poskytováním informací alespoň v takovém rozsahu, aby upozornil subjekty údajů na jejich právo odmítnout být fotografován, a v případě, že fotograf shledá, že konkrétní osoba nebyla s výše uvedenými informacemi např. skrze informační tabuli seznámena, tyto informace jim sdělit.

Souhlas u dětí

Podle Nařízení 679/2016 si může osoba před dovršením dospělosti dát souhlas od 16 let. V rámci návrhu nového českého zákona je hranice stanovena na 13 let. Před 16 (resp. 13 rokem) musí dát souhlas za mladistvou osobu zákonný zástupce (rodič, opatrovník aj.).

Forma souhlasu může být různá, ovšem problematické je jasné svázání zákonného zástupce a mladistvé osoby a prokázání jejich rodinného vztahu. Proto doporučujeme nepořizovat obrazové a video záznamy mladistvých osob bez výjimky.

Souhlasy a jejich odvolání

Všechny udělené souhlasy (včetně souhlasů konkludentních) mohou být fyzickou osobou odvolány. V takovém případě ZČU ztrácí mandát ke zpracování obrazových či video záznamů a musí zajistit výmaz vedených fotografií či video záznamů.

Za výmaz se považuje rovněž anonymizace, tedy je možné vymazat obrazový či video záznam, rozmazat obličej konkrétní fyzické osoby, či jeho začernění apod. **Tato činnost musí být provedena u všech pořízených obrazových nebo video záznamů.**

Zvláště pracné může být odvolání souhlasu v případě dlouhodobých zaměstnanců ZČU. Proto je nezbytné pořizovat obrazové a video záznamy pouze v nezbytném rozsahu a to včetně jejich uchování a zveřejnění, přičemž **historické články a videa je vhodné zcela mazat nejen z webových stránek, Twitteru nebo Facebooku, ale rovněž z interního prostředí ZČU, kde jsou fotografie uloženy.**

Zpravodajská licence

Vydávání např. novin je možné považovat za výkon tzv. zpravodajské licence ve smyslu ust. § 89 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) za předpokladu, že vydávání novin lze považovat za výkon zpravodajství. Zpravodajství přitom spočívá v činnosti, při níž je referováno o skutečnostech reálného světa, která je zaměřena na události politického, resp. společenského života a která slouží k „*informování veřejnosti o věcech oprávněného veřejného nebo obecného zájmu, a to zpravidla v mezích výkonu ústavního práva na poskytování a šíření informací*“⁴.

Zpracování osobních údajů subjektů údajů při výkonu zpravodajské licence lze považovat za plnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu (čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR). Zpracovávat osobní údaje je však možné jen v nezbytném rozsahu. Obdobně též občanský zákoník v ust. § 89 připouští zpracování osobních údajů pouze přiměřeným způsobem, který je nutné posuzovat podle konkrétních okolností,

⁴ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.

zejména s přihlédnutím k formě, obsahu i rozsahu užití, a to pokud jde o podobiznu nebo zvukový či obrazový záznam týkající se fyzické osoby.

V případě, kdy by byla ZČU držitelem zpravodajské licence, mohla by pořizovat obrazové a video záznamy bez souhlasu fyzických osob. V současné době tak tomu však není.